

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 759.

ROMANUL

REDACTIA

și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admiral-
 strație.
 Mulțumite publice și Lege
 deschisă costă șirul 20 fil
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Exportul cerealelor.

— Două mari slăbiciuni. —

Din „Viitorul”, oficiosul guvernului român:

Apropierea strângerei noii recolte a pus din nou în discuție chestiunea exportului ei. Se pare însă, că și de rândul acesta, dacă toți resimt adânc urmările situației create, prin război, nu toți ajung la soluțiile corespunzătoare cu situația determinată prin evenimentele actuale.

Fără a mai reveni azi asupra regimului ce ar fi trebuit așezat dela început pentru a face față la condițiile cu totul anormale pe cari conflictul european le-a așezat în relațiile internaționale de comerț, cred că este necesar să rezumăm învățămintele trase din experiența cam dureroasă ce am făcut dela închiderea Dardanelor încoace.

Odată calea liberă și obișnuită a mării și a Dunărei (în sus) închisă, a apărut și mai limpede slăbiciunea organizării noastre comerciale.

Ce învățămintele avem de tras din greutățile prin cari am trecut?

Mai întâi lipsa unei organizații temeinice în comerțul nostru principal de export. El consistă într'un trafic de peste 700 milioane, făcut în cea mai mare parte prin vagoane de cereale de calitate diferite sosite pe liniile porturilor noastre maritime, unde cumpărători fără capital și răspundere, făceau vânzări de sute de milioane. În ziua când prin închiderea strâmtoarelor, vapoarele nu au mai sosit, această marfă variată ca calitate și împrăștiată prin magazinele cultivatorilor din toată țara nu mai putea fi lesne de apreciat ca valoare, lesne de strâns ca cantitate, pentru a face partizile mari cerute de exportatorul străin. O primă consecință a acestei situații a fost

droaia de samsari cari au năvălit pe țară și cari trebuiau să înlocuiască bursa primitivă care se înființase pe liniile de garaj din Brăila, Galați și Constanța. Ei aveau menirea să colecteze cerealele împrăștiate pe toată suprafața țării.

Lipsa de magazii la cultivatori a înlesnit acapararea și speculația.

Față de această situație precară a mării culturi a apărut aceea privilegiată din acest punct de vedere creată prin spiritul de asociație dela sate. Această cooperare sub forma „Casei centrale a băncilor populare” și a „Casei rurale”, a putut trata direct cu importatorii germani, pe baza unui stoc vizibil și unei calități dinainte apreciate. Incercările timide făcute în aceeași direcție de syndicatele agricole arată ce s'ar fi putut face dacă aceste instituții ar fi fost bine îndrumate și îndrumate.

În afară deci de orice chestiune de transport, o organizație temeinică a comerțului de cereale ar fi înlesnit tranzacțiile, permițând pe de-o parte exportatorului să cunoască stocurile și să-și asigure calitatea, iar producătorilor să intre direct în relații cu aceasta și să înlăture deci cheltuielile păgubitoare a tuturor samsarilor, al căror câștig izvoarește mai adesea din încurcarea unei afaceri, decât din executarea cinstită a contractului încheiat.

O altă slăbiciune cu caracter permanent care a apărut a fost în organizația financiară a pieței noastre. Exportul cerealelor noastre dându-ne un excedent asupra valorii importului, nu numai ne permite plata mărfurilor din afară necesare consumației noastre, dar ar trebui într'o organizație bună financiară să dea un schimb favorabil pieței interne. Din faptul, că relațiile noastre

cu străinătatea se fac mai cu seamă prin intermediarul băncilor străine, cari au acaparat piața noastră, s'a falsificat situația de fapt, și, România cu o balanță comercială favorabilă are un schimb în paguba ei. Băncile străine speculatoare a acestui schimb nu aveau nici un interes să scază în paguba țărilor lor de origine agiul ridicat și factice pe care ele singure îl ajutase.

Aceste două slăbiciuni dela temelia comerțului nostru de exportare, au, după cum arătam, un caracter permanent. Indiferent dacă condițiile anormale puse de conflictul general vor exista sau nu, aceste slăbiciuni vor apăsa greu și după pace asupra principalului nostru trafic internațional. Ele merită prin importanța lor o cercetare mai de aproape, pe care o vom face cu alt prilej; în măsurile însă impuse de situația excepțională actuală, soluțiile ce se impun și de care vom vorbi într'un articol viitor, trebuie să înlesnească și îndrumarea necesară lecuirei acestor slăbiciuni.

Soluțiunea definitivă trebuie să ne conducă la regimul azi luat de principalele state agricole exportatoare (Statele-Unite și acum în urmă Rusia) pe de o parte la *clasarea oficială a cerealelor*, pentru stabilirea unor anume tipuri, și, pe de alta la o *politică financiară de stat*, astfel ca câștigul pe care economia națională îl face din exportul produselor sale să nu fie pierdut în mare parte prin organizația financiară a capitalului străin de interior și tendința lui de speculație.

Vintilă I. Brătianu.

Printre prizonierii francezi.

Un publicist norvegian a făcut o vizită în câmpul de prizonieri dela Zossen, localitate situată la vre-o oră de drum de fier de Berlin, și-și povestește impresiile în „Le Temps”. Se pare că aceste impresii au un caracter de obiectivitate, și de aceea credem nimerit să le rezumăm mai jos:

În fața micii gări prusiene, unde câțiva soldați se exercitează, unul din ei îmi indică cu vârful armei direcțiunea câmpului de prizonieri. De altfel tocmai în clipa aceea trecea un om încărcat cu pânșoare negre, cari se vedeau de departe că sunt pentru prizonieri: n'aveam decât să-l urmez.

După o jumătate de ceas prin drumuri noroioase, trecând prin străzi neînsemnate și pe lângă grădini adormite, am zărit deodată câmpul, cu o mulțime de lume mișcându-se... După pantalonii roșii, am cunoscut numai decât că sunt prizonieri francezi.

Am ocolit câmpul.

Are forma unui imens cadrilater, înconjurat cu o întreită îngrădire de sârmă de ghimpi, de o înălțime de trei metri; un afiș așezat pe un

stâlp, înștiințează că sârmele din mijloc sunt electrizate. Deci, cel care le va atinge, e trăsnit!...

Vre-o sută de barace acoperite cu carton gudronat și așezate paralel cu stradele, un adevărat orașel, formează „câmpul de concentrare”.

La intrarea câmpului, câțiva civili construiesc un turn de observație care va avea și o mitralieră: asta pentru a îngădui reducerea efectivului gărzii ce păzește câmpul.

E lumină și căldură împrejurul câmpului. De aceea toți prizonierii sunt afară; se plimbă, unii singuri, alții în grupuri.

Un englez joacă „footing” cu aceiași convingere și cu aceleași mișcări naturale, ca și când ar fi pe cheiul dela Brighton.

În fața intrării principale un grup de prizonieri e de corvadă: scoate din pământ cartofii pe cari Germanii în toamnă i-au îngropat în pământ, în gropi cu paie.

Prizonierii nu sunt toți în uniformă; unii sunt în haine civile, și mai toți poartă bărbi respectabile...

Intr'un colț al câmpului s'a început o partidă de „football” pe când cei cari nu pricepe jocul se uită totuși nedumeriți...

Prietenul care mă întovărășește, zice scriitorul norvegian, s'a putut apropia de câmp, și a putut vorbi cu prizonierii:

— Știi, mi-a spus el, că se exercită supraveghierea cea mai riguroasă pentru a împiedeca pe prizonieri să comunice în afară. Toate scrisorile, toate pachetele cari sosesc, sunt desfăcute și cercetate, și tot ce pare suspect nu e distribuit. La fiecare 30 de pași sunt sentinele. Cu toate acestea prizonierii știu tot. Căderea cetății Przemysl au aflat-o în aceeași zi!...

În alte părți, necesitatea muncii pentru sănătatea corpului și a spiritului, nevoia de a-și ocupa spiritele și brațele, a făcut pe mulți prizonieri să devie excelenți meseriași. Gamelele rusești de aramă au fost modelate în fel de fel de chipuri. Apoi au fost rechiziționate de statul german.

Un prizonier a fabricat un admirabil portofel, din pielea unei cisme rusești; apoi un cutișas de tăiat cărți, fabricat dintr'un culu mare întrebuintat pentru construirea baracei.

Apoi elevi dela bele-arte, pictori obscuri sau mai cunoscuți, își întrebuintează ceasurile lungi ale captivității, pictând.

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 2 coroane

O fundațiune pie în Maramurăs.

— în memoria lui Ioan Fanea fost paroh în Sarasău. —

Neuitații noștri bărbați Dr. Ioan Mihályi și fratele său Petru Mihályi zac departe, unul în Gherla, celalalt în Blaj, și acum i-a urmat și păstorul sufletesc din Sarasău, Ioan Fanea.

Un preot vrednic de pomenire!

Ioan Fanea a testat toată averea sa bisericilor din Sighetul Maramurăsului și din Sarasău.

Bisericii din Sighet a testat o grădină de 52 jughere plină cu altoii cei mai aleși, cu casa și cu superedificate, cari valorează 30 mii coroane; iar bisericii din Sarasău casa sa cu intravilanul, așisderea plin cu pomi, și mai multe pământuri, cari valorează deasemenea 30 mii coroane.

Iată un preot brav, care tot ce a câștigat a lăsat bisericilor.

Lumea se miră cum a putut câștiga un preot averi atât de frumoase într-o parohie mică de 800 suflete.

Eu, care i-am fost prieten din tinerețe, am văzut sârghița lui.

Ioan Fanea a trăit retras, n'a ținut nici bucătar, nici bucătăreasă. Ferbea un bărbat bătrân, neam a lui, care a luat parte în bătălia dela Solferino ca bucătar la oștire, — trăiește și astăzi.

S'a sculat iarna-vara la trei ore. A dus economie frumoasă. A cumpărat lemne din păduri, a făcut stângeni și i-a vândut cu bani buni în Sighet, a ținut în arândă averea din Sarasău a Episcopului Pavel, a ținut vite multe și frumoase, a produs legume scumpe. Într'un an a vândut 3 metri de ceapă soiu ales pentru curtea din Berlin. Din vite și economie a câștigat avere frumoasă.

Ioan Fanea a fost un bărbat plăcut, iubitor de neam și de frați. Casa lui a fost deschisă totdeauna și în aceea a ospătat pe mulți — cu furturile bucătarului dela Solferino — adeseori domni mari.

A crescut doi prunci de țaran, unul e inginer, iar celalalt oficial de frunte la postă.

Fiecărui servitor — care a servit baremi trei ani la dânsul —, i-a cumpărat loc și i-a zidit casă. Astfel a ajutat pe mulți, cari îl vor pomeni în veci.

Numele lui nu se va uita, căci averile scumpe testate bisericilor din Sighet și din Sarasău în veci vor rămânea ca o pomenire a unui preot bun, strângător și cruțător.

Ioan Fanea n'a avut soție, nici familie. A trăit retras, cruțând pentru binele de obște. În părțile acestea a fost preotul cel dintâiu, care a lăsat averile sale bisericilor.

De câteori venea la Sarasău Excelența Sa bunul nostru mitropolit, Ioan Fanea îl întâmpina cu pruncii de școală și cu poporeni săi.

Unul, pictor de portrete, și-a organizat un adevărat atelier. Ofițerii germani, sotile și copiii lor sunt zugrăviți, și sumele destul de mici pe cari le câștigă artistul sunt distribuite camarazilor săi săraci.

Pentru a lupta împotriva plictiselei, prisionierii dau reprezentatii, organizând coruri.

În definitiv, zice publicistul norvegian, din ceea ce am văzut și din ceea ce mi-au povestit unii și alții, prisionierii francezi din câmpul dela Zossen nu sunt supuși la nici o vexațiune sau tratament rău.

Ioan Fanea a dispus cumcă la îngropăciunea lui să servească numai trei preoți și trupul lui să se ducă în cimiter cu carul cu 6 boi, fiind locuința lui departe de cimiter, cam la 2 kilometri. Aceasta nu s'a făcut deoarece credințioșii lui au dorit să ducă dânsii la mormânt pe neuitatul lor păstor sufletesc.

Fie amintirea lui neuitată!

Tit Bud,

(Unirea.)

vicarul Maramurăsului.

Ziua morții Marelui Andreiu.

Ieri, Marți, în 16 Iunie v., s'a împlinit iarăș un an, — al 42-lea, — dela moartea arhiepiscopului și mitropolitului Andrei baron de Șaguna, reîntemeietorul mitropoliei ort. ardeleni și organizatorul bisericii ortodoxe naționale.

Din acest prilej „Telegraful Român” din Sibiu publică un prim articol arătând meritele neperitoare pe teren bisericesc și național al marelui Șaguna.

Reproducem următoarele pasaje:

„Ne gândim de astădată la aceea ce spunea Șaguna înainte cu patruzeci și nouă de ani în vorbirea cu care a deschis în Alba-Iulia adunarea generală a „Asociațiunii”, ca prezident al ei, când desvoltând pe larg ideea muncii a arătat, că poporul nostru nu are trebuință de indemnuri ca să muncească, pentru că e harnic din fire, ci are trebuință de povete practice, cum să muncească, pentru ca munca sa să-i aducă foloase lui, nu altora.

„După convingerile mele, — spunea atunci Șaguna, — pe cari mi le-am câștigat despre poporul nostru, cutez a afirma, că el nu are atâta lipsă de învățătură ca să fie muncitor, căci el este în fapt muncitor, ci are lipsă de povățuire cum să-și facă munca sa, va să zică, cum să fie muncitor, ca apoi potrivit muncii și sudoarei sale să aibă cât se poate mai mare folos... munca sa, să o facă cât se poate de productivă, căci productivitatea, adevărat progresul cel așteaptă muncitorul dela munca sa este condiționat dela modul lucrării. Fericit așa dară este acel lucrător, care știe să lucre și să muncească după lumina minții sănătoase și regulate prin știință și experiență, care nu este inamorat în sine și în obiceiuri stângace, care mai înainte gândește și judecă despre munca ce vrea să o facă, apoi se pune cu tot adinsul la lucrare”...

Ce program frumos de muncă pentru intelectualii noștri se cuprinde în aceste puține cuvinte, cu adânc înțeles și acum, după aproape cincizeci de ani de când ele au fost rostite de Marele Andreiu. Cât de puțin s'a făcut în acești cincizeci de ani, și cât de mult s'ar fi putut face!

„Să ne însemnăm bine toți aceea ce ni-a spus Șaguna înainte cu aproape cincizeci de ani, anume: că nu de indemnuri la muncă, — făcute câte odată de aceia, cari cam încunjură munca, — are trebuință poporul nostru, ci de sături bune, că cum să muncească: gândindu-se întâi bine și judecând bine asupra muncii pe care vrea să o săvârșească. Să se ferească deci de cheltuieli zadarnice, de risipă, de datorii făcute numai în scopul de a-și satisface pasiunile și pornirile rele, — pentru că toate acestea îl duc la ruină, mai curând ori mai târziu. Să gândească și să judece fiecare din noi când vrea să facă ceva, pentru că lucrarea sa să poată fi folositoare și binecuvântată; să gândească mult și să judece cu dreptate, așa cum avea obiceiul să gândească și să judece el, Marele nostru Andreiu, pe care, cum am spus, nu-l mai jelim, nu-l mai deplângem, ci avem să-l glorificăm la fiecare ocaziune dată, ca pe cel mai mare binefăcător al bisericii și al neamului. Să-l glorificăm și să-l imităm, în virtuțile frumoase pe cari le-a avut și în faptele mari pe cari le-a săvârșit, — nu pentru sine, ci pentru binele obștesc, — iar învățăturile sale înțelepte să ne servească de itinerar în calea vieții, care apoi luminoasă și dreaptă are să ne fie, pentru că el, Marele Andreiu, n'a umblat și n'a îndemnat nici pe alții să umble, decât numai pe calea adevărului și a dreptății!”

Meetingul Românilor Ardeleni și Bucovineni.

În ajunul meetingului Românilor ardeleni și bucovineni, care a fost convocat pe Duminică la București, „Viitorul”, oficiosul guvernului român face următoarele constatări:

„Desigur că nu cu știință și nici cu asentiimentul Ardelenilor și Bucovinenilor se organizează în numele lor meetinguri, cari să slujească interese de politică internă a câtorva politicieni. Avem prea bună idee despre acești Români și suntem prea mult convingși de neștirbita sinceritate a sentimentelor lor așa curat românești, ca să le bănuim măcar buna credință.

Ceeace afirmăm însă — și lumea trebuie să o știe, — e că se abuzează de aceste simțeminte românești ale lor, se abuzează fără scrupul, ca să se facă jocuri politice nedemne de vremurile pe cari le trăim.

De aceea ținem să prevenim pe Ardelenii și Bucovinenii, de cari ne leagă aceeași cinstită dragoste de neam, că manifestatiunile la cari sunt îndemnați și încurajați de către patrioții gălăgioși au altă menire, decât aceea pentru care sunt chemați să lupte.

În calculele exploataților de situațiuni turbure dela noi, Români de dincolo găzduți astăzi în Capitala regatului au rolul de uneltă jignitoare pentru curățenia simțemintelor lor românești. Și fiindcă noi nu înțelegem să ne facem complicitii unor asemenea manopere, ne socotim datorii către noi înșine să spunem adevărul așa cum este, oricât de trist ar fi adevărul acesta mai ales în situațiunea din prezent...

Complicitatea tăcerii noi nu o putem primi, fiindcă ar fi fost să patăm cu un gest rușinos mărirea rară a vremurilor noastre; și repetăm: e un gest rușinos specula nepermisă, care se face azi în scopuri politice interne cu cele mai curate simțeminte românești și cu cea mai de seamă cauză a neamului!”

Ce fructe putem da bolnavilor?

Deoarece suntem în sezonul fructelor atât de plăcute la gust și atât de apreciate și gustate de toată lumea, este bine ca să ne gândim și la acei bolnavi cărora li se interzic în total sau în parte de a mânca fructe și să le dăm câteva sfaturi în privința permisiunii de a le consuma.

Toți bolnavii trebuie să evite de a mânca fructe necoapte sau fructe prea coapte ce au început a se strica, trecând în stare de putrefacție. Aceasta este o regulă ce trebuie urmată de persoanele sănătoase și cu atât mai mult de acele suferinde și bolnave.

Bolnavii, care suferă de gută, de boală de zahăr și de turburări gastro-intestinale trebuie să se ferească mai mult ca oricare altul de a mânca orice fructe.

Bolnavii de gută vor putea mânca: struguri, prune, portocale, mere, pere, lămâi, cireși, fragi, mere și smeură. Le vom interzice însă de a mânca pepene galben, smochine, curmale și banane. Persoanele care suferă de boala de zahăr vor putea mânca: persici, mere, caise, pere, fragi, smeură, coacăze, portocale, nuci, migdale și alune. Le vom interzice însă de a consuma: Banane, smochine, curmale, castane, cireși, struguri și pepene.

Persoanele care suferă de constipație vor mânca fructe multe și în special struguri recomandându-le de a urma o cură de struguri dimineata și după fiecare masă.

Persoanele care suferă de diaree nu vor mânca nici un fel de fructe, nici chiar sub formă de compoturi, afară de acele ce conțin tannin și acele ce au un gust astringent ca coarțele (cornițele). Dispepticilor vom recomanda numai fragii, în special fragii mici de pădure și strugurii dar cu condiție de a nu înghiți sâmburii și pielea lor.

Reumaticii și gutoșii vor mânca mulți fragi căci aceste fructe conțin săruri de potasiu ce topește concrețiunile uractice și oxalice.

Persoanelor grase vom recomanda toate fructele și în special cura de struguri.

Persoanelor bolnave de nefrită, cu albumină în urină vor putea mânca portocale.

Ardeleni

lor ardeleni
iat pe Dumitru
iosul guver-
tatari:

ci cu asenti-
ari să slu-
catorva po-
cești Ro-
i de neștir-
șă curat ro-
mă credință.

trebuie să
simțeminte
scrupul, ca
vremurile

Ardelenii și
eaș cinstită
mle la cari
tre patrioții
ceea pentru

tuțiuni tul-
duți astăzi
cealtă jigni-
lor româ-
ne facem
ne soco-
m adevărul
ărul acesta

tem primi,
est rusinos
i repetăm:
șă, care se
cu cele mai
ceea mai de

Ardeleni

etelor atât
și gustate
gândim și
n total sau
am câteva
e consuma.
e a mânca
apte ce au
de putre-
nie urmata
mai mult de

le boală de
trebuie
altul de a

: struguri,
reși, fragi,
insă de a
male și ba-
de za-
aise, pere,
uci, mig-
de a con-
astane, ci-

ipatie vor
guri reco-
ruguri di-

e nu vor
r sub for-
conțin ta-
ca coar-
comanda
de pădure
ghiți sâm-

mulți fragi
otasiu ce
da toate
albumină

Bolnavilor de piele le vom interzice fructele acre și fragii ce provoacă la unele persoane mâncărime și urticarie.

Nervoșilor și neurastenicilor vom recomanda iarăș fructele și în special fragii și strugurii.

Spre a calma setea bolnavilor care au călduri le vom da limonade făcută cu zeamă de lămâie sau de portocale.

Fructele sub formă de compoturi sunt încă mai recomandabile deoarece prin fierbere ele devin mai asimilabile și mai digestive.

Doctor Hugo M. Zavglar.

Bravii noștri Români.

Suntem într-o pădure deasă a Poloniei rusești. Se crede că dușmanul se află în ea. Un detașament de recunoaștere al reg. de inf. nr. 31 e însărcinat de a cerceta pădurea. Cu precauțiune, asigurat din toate părțile, avântpostul condus de stegarul de rezervă **Daniil Androne** cutreeră pădurea, pătrunzând cu greutate prin tufișuri dese. Isoade pornesc la mică distanță înainte, toți oamenii deprinși cu pădurile seculare din munții Transilvaniei, cari își pasc turmele pe muntele Negoi; ei privesc în dreapta și în stânga și sus în vârful copacilor, ori de nu-i pândește acolo pierzarea. Astfel se tupilează ei acasă la ei în văgăuna ursului, care li-a sfărmat strungile turmelor.

Deodată stau în loc, se aruncă la pământ. Se târaie înainte, precum au deprins dela viperă, în munții lor stâncoși. Avântpostul se ține și se scutește. Trec minute. În sfârșit sosește în brânci o iscoadă. În apropiere imediată se află un detașament dușman, în tranșee adânci. El nici nu se gândește la pericolul ce-l amenință de aproape. Un semn al stegarului, și avântpostul formează în cea mai mare liniște o linie deasă de tirailori. Încă câțiva pași se tupilează așa înainte, apoi năvălește în asalt repede asupra tranșeului dușman. Urmează o scurtă, înfuriată încăierare. Dușmanul speriat fuge, lasă în urma sa grămezi de morți și răniți. În acest timp a înaintat cu precauțiune și detașamentul de recunoaștere. Deodată lovește o salvă în flancul său stâng. Impotriva acestuia pornește atunci un detașament dușman. Fără să se dumească, năvălește stegarul asupra lui. El știe, că oamenii săi îl urmează. După o scurtă încăierare e răpus și acest dușman. 25 prizonieri e cununa învingerii. De atunci, pieptul viteazului stegar de rezervă **Daniil Androne** e împodobit cu **medalia pentru vitejie clasa I**.

Lupta, care se dă pentru locul acesta, este crâncenă. Batalionul ține ocupată marginea satului și se apără cu înverșunare. Români bravi salută cu hohot granatele, cari zboară deasupra capetelor lor, căci ele nimeresc mai departe în sat, unde pricinuiesc focuri. Fum des și amețitor se lățește. Văpăile ating zidurile, lemnele creapă, bărnele scârțâie. Linia tirailorilor însă nu se uită îndărăt. Ochiul este îndreptat spre dușman, caută, ca să deie de golurile lui. Dacă le descoperă, vai de el. În sat se află însă caii batalionului. Și gornistul batalionului **Șolron Bortiu**, al regimentului 31 de infanterie, se află acolo cu câțiva oameni ai săi. O granată nimereste în casa unde se află el și o aprinde. El este îngropat sub ruinele casei, numai cu greu e scos din ea. Deși îl dor toate mădulele și deși abia se ține în picioare, totuși dă să ajungă cât se poate mai curând la grajdul unde stau caii ștabului batalionului. Și acolo a nimerit o granată și a aprins casa. Bortiu intră hotărât în grajdul care e în făcări și scapă cu multă opintire caii și o parte din seie. În jurul lui bubuie un obuz după altul. Grajdul se năruie. Lemnul aprins îl rănește, uniformă lui începe a se aprinde, părul lui e părțit, el e însă mândru de isprava lui, liniștete caii iritați, pe cari i-a scăpat. **Medalia pentru vitejie de argint, clasa II**, a fost răsplata bărbăției sale.

(F. M. Streffl.)

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 29 Iunie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rusesc: În Galiția orientală armatele aliate urmărind pe inamic au înaintat până la Gnila-Lipa și în regiunea Kamionka-Strumilova până la Bug. Atacăm forțele rusești de pe linia aceasta. Am ocupat ieri Buești. Forțele mari inamice, cari steteau la Sielenc (spre miazănoapte-răsărit dela Kamionka-Strumilova) le-am respins azi noapte după o luptă înverșunată cu mari pierderi pentru Ruși. Spre miazănoapte dela Rawruska și dela Ciechanow trupele aliate au pătruns pe teritor rusesc, Tomaszow e în posesiunea noastră. Azi noapte inamicul a părăsit pozițiunile din miazănoapte dela San și Tanew și a început să se retragă spre miazănoapte-răsărit; îl urmărăm pretutindeni. În Polonia și pe Nistru situația e neschimbată.

Pe frontul italian: Ieri n'a avut loc nici un eveniment mai important. Inamicul a împușcat iarăș o mare cantitate de munițiune împotriva podului dela Gorizia. Soldații sanitari italieni duc pe paturile lor portative mitraliere, violând convenția genfiană.

Berlin, 29 Iunie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Francezii au pregătit ieri cu un foc violent între Lens-Bethune și Arras atacuri de noapte cu infanteria, pe cari le-am zădărnicit cu focul artileriei noastre. Pe înălțimile Meuse inamicul a atacat în cursul zilei de 5 ori pozițiunile pe cari le-am ocupat în 26 Iunie spre miazăzi-apus dela Eparges. Aceste atacuri s'au prăbușit fără succes cu mari pierderi pentru Francezi, tot așa cum s'a prăbușit și un atac de noapte spre răsărit dela Tranchée. Spre răsărit dela Luneville au putut străbate numai până la piedecile construite de noi, trei atacuri, pe cari le-a întreprins mai multe batalioane dușmane în pădurea Ramebois și împotriva pozițiunilor noastre dela Leintrey (spre apus dela Gonrexon). Inamicul s'a retras în ploaia focului nostru în pozițiunile lui. Artileria noastră l'a înlăturat ieri observatorul artileriei inamice de pe catedrala din Soissons.

Pe frontul oriental: Nici un eveniment important.

Pe frontul sudoriental: Armata generalului Linsingen l'a aruncat pe inamic dincolo de Gnila-Lipa, urmărindu-l pe întreaga linie dintre Halciu și Fyrlejev. În aceasta zonă lupta continuă. Mai spre miazănoapte, la Sielec inamicul n'a mai așteptat atacul nostru. El s'a retras în jos de această localitate dincolo de râul Bug. La miazănoapte și miazănoapte-răsărit dela Mesty Milkie, la 50 km. dela Lemberg spre miazănoapte, precum și spre miazănoapte-răsărit și apus dela Tomaszow, inamicul s'a întors ieri în fata noastră. L'am bătut pretutindeni. Acum ne găsim pe pământ rusesc. Sub apăsarea înaintării noastre pe acest teritor inamicul a început să-și părăsească pozițiunile dela Tanew și Sanul de jos.

Călătoria dlui Titu Maiorescu la Viena.

București. — Ziarul „Steagul”, organul oficial al partidului conservator scrie următoarele cu privire la călătoria dlui Titu Maiorescu la Viena, în jurul căreia s'au făcut diverse combinațiuni:

„Din sorginte autorizată, putem arăta că scopul călătoriei fostului președinte de consiliu, d. T. Maiorescu la Viena, este de a vedea pe o soră, mai în vârstă ca dsa care e stabilită mai de mult timp în capitala Austriei și care acum e bolnavă. Această soră este dna Emilia Humpel, care a condus timp de 30 de ani, cel dintâi pensionat de fete din Iași și soțul ei, care era un distins muzicant, a fost multă vreme profesor la conservatorul din acel oras. Când acum câțiva ani s'a retras din învățământul privat, vânzând pensionatul său, dna Humpel s'a instalat la Viena, unde locuiește și astăzi. Soțul ei a murit. Pe această soră mai mare, care a fost o distinsă pedagoagă, prin mâinile căreia au trecut câteva generații de bune mame de familii și brave românce, s'a dus acum fratele iubitor să o conducă și instaleze la băile din Neuheim (Germania)”.

Declarațiile dlui Venizelos.

Atena. — Ziarul grec „Asti” publică următoarele declarații ale dlui Venizelos, fost ministru președinte al Greciei:

— Nici odată n'am afirmat că noi trebuie cu orice preț să intrăm în războiu; dar am zis nu-

mai că interesele țării ne impuneau o acțiune militară alături de aliați pentru următoarele motive:

1. Pentru a evita izolarea diplomatică în care ne găsim astăzi;

2. Pentru a ne asigura în acest mare războiu, realizarea aspirațiunilor noastre naționale, atunci când se va face regularea tuturor chestiunilor pendinte.

Situațiunea politică s'a schimbat mult dela retragerea mea dela putere și de sigur că dacă din nou aș fi chemat la cărmă trebilor țării, aș trebui să fac în mod forțat o revizuire a politice mele, care în urmă să fie modificată în unele puncte.

Pentru restitutura cadrlaterului dobrogean.

București. — Distinsul publicist român d. C. G. Costaforu publică un important articol în ziarul „Adevărul”, pledând și dsa, — după cum o făcuse aceasta nu tocmai demult în „Universul”, d. general **Crăniceanu**, fost ministru de războiu, — pentru restituirea către Bulgaria a cadrilaterului dobrogean. Iată cum prezintă dsa chestiunea:

Dacă Românii și Bulgarii, amândouă aceste popoare au interese identice, întemeiate pe principiul respectului și întregirei naționalităților, stă însă între ele două o pricină de vrajbă, și de depărtare, care, acum și în viitor, ne va învrăjbi și despărți. Acest motiv trebuie neapărat înlăturat și înlăturat de îndată. Nu ne trebuie nouă să fim, față de Bulgarii, ce au fost Prusienii față de Francezi, când le-au luat Alsacia și Lorena. Nu ne șade nouă bine să fim, către ei, ce au fost Rușii, față de noi, când ne-au luat Basarabia.

Mai curând, s'au mai târziu, prin aplicarea principiului naționalităților, — pe care noi înșine ne întemeiem aspirațiunile, va trebui să restituim Bulgariilor Cadrilaterul ce le-am luat. Aceasta e sigur.

Fără a mai adăsta solicitările lor, nici îndemnul altora și, mai puțin încă, împrejurările cele siluitoare, să avem curajul unei generoase și prudente inițiative. Asemenea acte cinstite sunt mult mai dibace decât cea mai iscusită și subtilă diplomație. Răsușetul lor străbate în inima popoarelor și produce, într'o clipă, minunate reacțiuni.

Ori cum ar fi să facă alții, noi să ne facem datoria: să fim cinstiți cu Bulgarii, să facem pentru ei, ceea ce am vrea ca Rușii să facă pentru noi: să le restituim Cadrilaterul.

Albanezii l'au recunoscut pe Nichita de rege al lor.

Rotterdam. — „Morningpost” scrie în numărul său din urmă că Muntenegrenii au ocupat fără luptă San Giovanni di Medua și Albanezii l'au recunoscut pe Nichita de rege al lor, Muntenegrenii se pregătesc acum împotriva orașului Alessio. Ei n'au întimpinat nici într'un loc o opunere mai serioasă din partea populației.

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 Iunie 1915.

† **Prof. Dionisie Nistor.** Din Brașov primim știrea că tânărul candidat de profesor și supl. la școala reală română din Brașov, **Dionisie Nistor**, stegar-voluntar în armata comună, a murit moarte de erou în fruntea plutonului său în lupta ce s'a dat la Komarno, spre miazăzi dela Grodeck, în Galiția, în ziua de 17 Iunie n., unde a și fost înmormântat.

Din acest trist prilej corpul profesoral al școalelor noastre din Brașov a lansat următorul anunț funebreal:

Cu nespusă durere anunțăm tuturor prietenilor și cunoscuților noștri, că tânărul nostru coleg, fiind abia în anul al 24-lea al vieții sale:

Dionisie Nistor,

fost profesor-practicant la școala reală gr. or. română din Brașov și ofițer-aspirant în regimentul de infanterie ces. reg. nr. 76.

a căzut în lupta crâncenă dela Komarno spre sud dela Grodeck (Galiția) în ziua de 4 (17) Iunie 1915 și a fost înmormântat tot acolo.

Este a doua jertfă de viață ce i s'a cerut acestui corp profesoral, în cumplitul războiu ce petrecem!

Dumnezeul cel mare, cel drept și bun să primească și această jertfă, făcându-i parte eroului mort în floarea vieții de odihna de veci! Iar din mormântul lui și din mormintele camarazilor săi

fără număr căzuți pe câmpul de glorie, fă, Doamne! să răsară fericirea și înălțarea viitoare a mult ceratului neam, al cărui fii ei au fost!

Dormi în pace iubite coleg!
Brașov, în 15 (28) Iunie 1915.

Corpul prof. al școalelor medii gr. or. rom.

† Inv. Ioan Negrea. Din Reghinul-săsesc primim trista știre, că *Ion Negrea*, învățător gr. cat., cadet în rezervă a murit moarte de erou, în luptele ce s-au dat lângă Stryj, în Galiția. Eroul nostru era în vârstă de abia 24 ani și a servit la reg. 22 de honvezi. — Odihnească în pace!

Decorafi. Inregistrăm cu deosebită satisfacție că tânărul medic militar *Dr. Alexandru Măcelariu*, din Blaj, fiul librarului român Octavian Măcelariu, a fost decorat pe câmpul de război cu *medalia pentru vitejie clasa a doua*. Decorația i-a fost pusă pe piept de însuș moștenitorul nostru de tron, gratulându-i și strângându-i prieteneste mâna. — („U.”)

— Ca recunoștință pentru serviciile eroice și cu jertfire de sine în fața dușmanului, a fost decorat medicul dela spitalul comitatens din Lugoj concentrat ca medic auxiliar pe câmpul de luptă, d. *Dr. Vasile Pinte* cu *crucea de aur pentru merite cu coroana* și pe panlica distincției de eroism.

Dăruire. D. Dr. Gheorghe Popu din Budapesta a trimis la adm. noastră 20 cor. pentru soldații cari au pierdut lumina ochilor și 2 cor. pentru fondul ziaristilor.

Mulțumirile noastre!

Senzaționalul proces din Lugoj despre care am făcut amintire în unul din Nr.-ii trecuți, s'a încheiat după desbatere de 6 zile Sâmbătă seara, fiind condamnat d. Dragutin Miljkovitz la o lună reclusiune, suspendându-se totodată executarea sentinței în senzul novejii noi penale, pe durata de 3 ani. Dispozițiile legii noi de presă ne opresc a vorbi despre experiențele făcute în acest proces. — („Drap.”)

Coroană eternă. D. Ilie Cleja, învățător în Rodna-veche a trimis 10 cor. la adm. noastră pentru soldații rămași fără de vedere în război, în loc de cunună peritoare pe mormântul soției sale Floarea Cleja născ. Someșan.

Chemarea sub arme a glotașilor de 19 ani. Din Budapesta se anunță: Azi a fost afișat ordinul de chemare sub arme a glotașilor născuți în 1896, găsiți apti la controla din primăvară, pe ziua de 15 Iulie. Glotașii, cari au dreptul la voluntariatul de un an s'au prezentat la serviciu mai de mult.

Examenii voluntarilor din Arad. Alaltăieri s'au întors la Arad, voluntarii regimentului 33 trimiși la Caransebeș la cursul de ofițeri în rezervă. Din cei 53 voluntari, cari au ascultat cursul au făcut examenul de ofițer cu succes bun și au fost ieri avansați la gradul de plutonieri 40, între cari găsim următorii români: *Dr. Ioan Ursu, Dr. Cornel Albu, Dr. Aurel Capra, Iuliu Oancea, Dr. Emil Miklosi, Ioan Dubestean.*

Pentru ce animalele aleargă după soare și oamenii se feresc de el? Fiindcă animalele n'au doctori și-și caută singure leacurile, pe când omul are doctori dar nu-i ascultă, decât atunci când îl amenință moartea, dacă nu cumva babele i-au arvunit sufletul. Un doctor zicea odată în glumă: „Umbra, fereala de soare, curentul și crailăcurile, ne duc la mormânt”.

Scenă din război. Se împărțise ostașilor mâncarea. Fiecare ședea lângă vasul său de tinichea și sorbea tihnit mâncarea caldă. În văzduh, d'asupra lor, deodată sbârânie aeroplanului dușman. Soldații se scoală repede și pleacă să se adăpostească la locurile lor. Unul singur nu se ridică, ci mănâncă mai departe neturburat și cu mare poftă. Camarazii îl văd și-i strigă: „Fugi, măi, că vine paserea de fier și te slutește!”

— „Las' să vie!” — zise el înghițând neobosit.

După ce aeroplanul s'a făcut nevăzut, iarăș îi strigă unul:

— „De ce ai stat cu mâncarea acolo, măi frate?”

— „Ca să vadă paserea de sus, că nu perim de foame, și să spuie la Muscali, că avem și pentru ei de prânz în belșug... S'apoi, las' pe noi, de nu i-om prinde!”

Când se va sfârși războiul? Un colaborator al ziarului „Figaro” a făcut socoteala, că pacea se va încheia la 11 Noemvrie, anume așa, că socotind anii războiului din 1870/71

1870
1871
3741

a împărțit suma în 2 membri, și adunând cifrele membrului prin (3+7) a dat suma 10 și al doilea (4+1) a dat 5, ceea ce ne spune, că pacea s'a încheiat la 10 Mai (luna a 5-a). După acest model socotește:

1914
1915
3829

primul membru (3+8) ne dă 11, al doilea (2+9) iarăș 11, ceea ce înseamnă 11 Noemvrie! Cine nu crede să aștepte cu răbdare până ce se va convinge!

Femeile din Svedia pentru pace. După cum se anunță din Stockholm în întreaga Svedia au avut loc alaltăieri adunări pentru pace, convocate de femei svediene. În aceste adunări s'a primit motiunea în care femeile svediene prestează împotriva absurdității și grozăviilor războiului și împotriva jertfirei fără milă a oamenilor. Femeile svediene pretind ca vărsării de sânge să se pună capăt încheindu-se o pace, care să se întemeieze pe dreptate și nu pe cuceriri.

ECONOMIE.

Stabilirea prețului maximal.

Numărul recent din „Foia oficială” publică ordinațiunea guvernului în care se statorosește prețul maximal pentru grâu, secară, grâu mestecat, orz și ovăs. Prețul maximal va intra în vigoare cu datul de 10 Iulie 1915.

Pentru grâu ordinațiunea statorosește cinci prețuri. După statistica indicată mai jos vom lăsa să urmeze prețurile, indicând că prețul intră în vigoare din 10—12 Iulie, al doilea din 22—31 Iulie, al treilea din 1—10 August, al patrulea din 11—21 August, iar al cincilea intră în vigoare după 21 August. După aceste, prețul grâului se statorosește după maij m. în coroane, în modul următor: Pe țărmul drept al Dunării: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50.

Tot prețul acesta susț și pentru comitatele Bars, Esztergom, Hont, Nograd, Nyitra și Pozsony.

În Árva, Liptó, Turocz, Trencsén, Zolyom și Selmechánya: 41.—, 40.—, 39.—, 38.—, 37.—. Pentru Bács-Bodrog, Csongrád, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Baja, Hodmezövásárhely, Szabadka, Szeged și Ujvidék: 40.—, 39.—, 38.—, 37.—, 36.—. Heves, Pest și Kecskemét: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50. Budapesta: 41.—, 40.—, 39.—, 38.—, 37.—.

În comitatele ce cad pe țărmul stâng al Tisei excepționând Sárosul și Szepesul: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50. Sáros și Sepeș ca în Budapesta. În comitatele Alba-Inferioară, Bistrița-Năsăud, Brașov, Csik, Făgăraș, Treiscaune, Târnava-mică, Cluj, Mureș-Turda, Târnava-mare, Sibiu, Solnoc-Dobâca, Turda-Arieș, Odorheiu și teritoriile aparținătoare orașelor Cluj și Mureș-Vasarheiu e prețul statorit pentru Budapesta.

În comitatul Békés, Hajdu, Szabolcs și Debrecen: 40.—, 39.—, 38.—, 37.—, 36.—. Comitatele Bihor, Maramurăș, Sătmar, Szilágy, Ugocsa, Oradea-mare și Szatmárnémeti: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50. Arad, Timișoara, Csanád, Torontál, Versecz și Páncsova 40.—, 39.—, 38.—, 37.—, 36.50. Krassó-Szörény: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50. Fiume cu 50 fileri mai mult decât în Budapesta.

Secara. Prețul maximal al secării în decursul unei luni e mai mic cu 8 cor. 50 decât a grâului, luându-se afară litoralul din stânga Tisei unde diferența e de 8 cor. Ardealul cu 10 cor., și Fiume cu 10.15 fil. După 1 August prețul maximal al secării va scădea în tot locul cu 1 cor.

Prețul maximal al **orzului** e statorit în 28 cor. pentru litoralul din stânga Dunării, comitatele Sáros, Szepes și Fiume, 29 cor. 50 fil. pentru litoralul din dreapta Tisei, și a Dunării, Budapesta, Bihor, Maramurăș, Sătmar, Szilágy și Ugocsa.

28 coroane pentru comitatele Heves, Pest, Békés, Hajdu, Szabolcs și Ardeal.

27 cor. 50 fil. pentru țărmul dintre Dunăre și Tisza, excepționând comitatele Pest și Heves.

La **grâul mestecat** se ia în considerare prețul maximal al grâului și al calității de secară amestecată.

Ovăsul e statorit în 28 coroane.

În prețul maximal e computată și transportarea până la stațiunea de immagazinare.

Prețul maximal s'a stabilit pentru acele calități de grâu în care amestecul altor produse nu trece peste 2%, și greutate minimală la grâu, după hectolitru, e de 75 kg. la secară e minimal 70 de kg. Dacă procentele produselor amestecate trec peste 2% prețul scade cu 30 fileri, dacă greutatea e mai mare prețul crește după kilogram până la 77 kg. cu 20 și peste acela până la 80 cu 15 fileri.

Dacă greutatea secării e mai mare sau mai mică de 70 kg. prețul maximal va scădea sau se va urca după kilogram cu 15 fileri, dar numai-până la o diferență de 3 kg.

Contravenienții vor fi pedepsiți cu 2 luni temniță și amendă în bani până la 600 cor.

Ultima oră.

FRANCEZII N'AU REUȘIT LA ARRAS.

Zürich. — „Tagesanzeiger” anunță: *Incerarea Francezilor de a sparge frontul german spre miez-noapte dela Arras n'a reușit. Ei au pierdut în cursul acestei ofensive 85 mii oameni, fără nici un rezultat. Germanii se pregătesc de ofensivă.*

O MIE GRANATE.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: *Italianii au împușcat asupra fortificației Henzel dela frontiera Carintiei o mie granate în decurs de 15 zile. Paguba pricinuită e disparent de minimală și apărătorii au reparat stricăciunile pricinuite. Arhiducele Eugen și-a exprimat în ordinul de zi cea mai mare recunoștință față de vitejii apărători.*

OFENSIVA ITALIENILOR LA ISONZO.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: *Italianii au pornit, după o pregătire mai lungă de artilerie, un atac în stil mare pe frontul dela Isonzo, dar trupele noastre i-au respins în mod sângeros.*

POSTA REDACTIEI.

T. B. în S. — Nu s'a întors și nici nu se va întoarce în grabă. Complimente.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

POSTA ADMINISTRATIEI.

Jiva Baneas, Bătanian. Am primit 4 cor. în abonament pe 1915.

George B. Reitescu, St.-Peterfalva. Am primit 2 cor. în abonament până la 31/XII 1915.

Maria Rotariu, Vințul de jos. Am primit 4 cor. în abonament pe 1915.

Nicolae Cristea, Arcuș. Am primit 2 cor. în abonament până la 31 Dec. 1915.

Alexandru Costea, Spini. Am primit 4 cor. în abonament pe 1915.

Se caută

un elev

la tipografia „Concordia” Reflectantul are să fie împlinit vârsta de 14 ani și să fi absolvat cel puțin 2 clase civile ori gimnaziale. Doritorii să se adreseze la administrație. Arad, strada Zrinyi nr. 1/a.